

היד האלימה של החוק - כיצד להתמודד עם אלימות משטרתית?

אלימות משטרתית זועקת לאזרח הפשוט מכל כיוון: רואים אותה בחדשות וברשתות החברתיות, קוראים עליה בעיתון, שומעים עליה ברחוב ולפעמים אף חווים אותה באופן אישי. מתי שימוש בכוח על ידי המשטרה נחשב לא מוצדק ואף בלתי חוקי, ומתי הדרך הנכונה להתמודדות עם אלימות משטרתית? עו"ד אסף דוק מסביר.

בידי רשויות האכיפה בישראל יש את הזכות להשתמש בכוח סביר בכדי לאכוף את החוק ואת הסדר, בין היתר בעת מעצר של חשוד. אמנם, הסמכות להשתמש בכוח אינה בלתי מוגבלת.

התוקף החוקי לשימוש בכוח על ידי המשטרה

על פי פקודת סדר הדין הפלילי, נוסח חדש- מעצר וחיפוש, תשכ"ט 1969, הפרט אשר הוסמך לעצור אדם שלגביו קיימת עילת מעצר, רשאי לעשות שימוש בעת ניסיון התחמקות או התנגדות, בכל אמצעי סביר שיידרש לו כדי לבצע את המעצר. כמו כן, פקודת המשטרה תשל"א 1971 (נוסח חדש) מעניקה לשוטרים סמכות לעשות שימוש בכוח סביר בזמן מעצר במקרים בהם קיים חשש להפרעה לסדר ולשלום הציבור, כגון בהתפרעות אלימה תוך כדי התקהלות, אספות, או בזמן אסון לאומי.

מתי השימוש בכוח מפסיק להיות "סביר"?

ככתוב למעלה, מונח המפתח להבנה מה מותר לשוטרים ומה אסור מול אזרחים, הינו "כוח סביר". מהי ההגדרה של כוח סביר? מתי השימוש בכוח מפסיק להיות סביר ומתחיל להיות מוגזם?

על פי החוק, כוח סביר הינו הכוח הדרוש לשוטר להשתמש בו, בהתאם לנסיבות. זאת, תוך הסכמה על כך שבעת מעצר לא קיימת חובה על השוטר לסגת במידה והוא מותקף. כל כוח שיופעל על ידי השוטר ויחרוג מהמטרה שלשמה הוא מבוצע, כגון מעצר, עלול להיחשב כשימוש בכוח מוגזם.

כיצד האזרח יכול להגן על עצמו כנגד אלימות משטרתית?

בזמן שאזרח נופל קורבן לאלימות משטרתית, אפשרויות ההתגוננות שלו הן בהחלט מוגבלות. בכל מקרה, אסור בתכלית האיסור לאזרח להשתמש באלימות נגדית, שכן הדבר עלול לתוצאות קשות מאוד כגון אלימות משטרתית קשה המלווה בהזעקת תגבורת, מעצר והאשמה [בעבירת תקיפת שוטר](#) שדינה עד 3 שנות מאסר ולא פחות מחודש ימים או [עבירת תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות](#) שדינה עד 5 שנות מאסר ולא פחות משלושה חודשים.

השוטר המותקף אף עלול להשתמש בנשק כגון טייזר במקרים קיצוניים. אם כך מה ניתן לעשות? הדברים היחידים העומדים לרשות האזרח המותקף הם בקשת עזרה מהזולת, במידה ומדובר במקום ציבורי, והקלטה וצילום המתרחש בכדי להרתיע, ובהמשך ישמש כהוכחה לאירוע.

האם אפשרי להגיש תלונה על מעצר בכוח בלתי חוקי?

שימוש בכוח בעת מעצר ללא צורך, עשוי להיחשב כעבירה משמעתית כלפי איש המשטרה ואף להגיע לכדי עבירה פלילית המטופלת על-ידי המחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש). במידה ושוטר עשה שימוש לא מוצדק בכוח בעת מעצר, [ניתן להגיש נגדו תלונה](#) ליחידה לתלונות הציבור של המשטרה ו/או תלונה למח"ש על מנת שהאירוע ייחקר, ובהתאם לממצאים שיעלו בבדיקה או בחקירה, ייתכן ותתקבל החלטה להעמידו לדין משמעתי או אף פלילי.

כיצד מגישים תלונה נגד שוטר?

תלונות נגד שוטרים בגין עבירות משמעת ניתן להגיש ליחידה לתלונות הציבור של המשטרה באמצעות [הטופס הבא](https://www.pd.gov.il) או באמצעות הגשת תלונה בכתב לקצין תלונות הציבור במחוז האחראי על יחידת המשטרה אליה שייך השוטר שסרח. ניתן ליצור קשר עם **הנהלת היחידה לתלונות הציבור** בטלפון: 08-9189436 או בפקס: 02-5898823.

תלונות על עבירות פליליות מצד שוטרים לרבות שימוש לא מוצדק או מופרז בכוח על ידי שוטר במסגרת תפקידו ניתן להגיש בשלוחת מח"ש האחראית על המחוז בו ארע האירוע. ניתן ליצור קשר עם **הנהלת מח"ש** היושבת בירושלים בטלפון: 02-5412400 / 02-5412458 או בפקס: 02-6467794.

נתקלת באלימות מצד שוטר?

במידה ואיש משטרה הפעיל כלפיך כוח לא מוצדק בעת מעצר או בכל תרחיש אחר, עליך ליצור קשר עם [עורך דין פלילי](https://www.pd.gov.il) באופן מיידי. עליך לפעול בשיקול דעת ולשמור על קור רוח ככל האפשר. אל תנסה להשיב באלימות או בהתלהמות כלפי השוטר, שכן אז אתה עלול לשחק לידיך, ולהיות זה שמואשם בסיטואציה האלימה שנוצרה. במקום זאת, דאג לתעד ולהקליט את כל אשר קרה, ולדאוג לכך שיהיו בידיך כמה שיותר עדים למעשי השוטר. עורך הדין ידע לעשות שימוש באותם תיעודים או עדים בכדי להציג את גרסתך לאירוע באופן המהימן ביותר, ובכך למנוע מהשוטר לטיח את המקרה ולסלף אותו, להביא לכך שהשוטר שסרח ייענש בחומרה המרבית על מעשיו, ושאתה - הקורבן, תוכל לחזור לחיים הנורמטיביים והשקטים המגיעים לך.

במידה וחווית אלימות משטרתית ואתה זקוק לייעוץ משפטי מקצועי, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](https://www.pd.gov.il) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}